

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่นๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม คำว่าป่าไม้ (Forest) หมายถึง บริเวณที่มีต้นไม้หลายชนิด ขนาดต่างๆ ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นและกว้างใหญ่พอที่จะมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณนั้น เช่น ความเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ มีสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ป่าไม้เป็นศูนย์รวมของสรรพชีวิต เป็นที่ก่อกำเนิดสายน้ำ ชีวิตพืชและสัตว์ที่หลากหลาย ป่าช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เช่น การควบคุมปริมาณสัตว์ป่าให้อยู่ในภาวะสมดุล การช่วยแพร่พันธุ์พืช การควบคุมแมลงศัตรูพืช เป็นปุ๋ยให้กับดินในป่า เป็นต้น การเป็นแหล่งพันธุกรรมที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็ใช้ประโยชน์จากป่าจนเกิดควร เพราะป่าช่วยควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศ กำบังลมพายุ ป้องกันบรรเทาอุทกภัย ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน เป็นเสมือนเขื่อนธรรมชาติที่ป้องกันการตื้นเขินของแม่น้ำลำคลอง เป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และเป็นโรงงานผลิตออกซิเจนขนาดใหญ่ เป็นคลังอาหารและยาสมุนไพร และป่าไม้ยังเป็นแหล่งศึกษาวิจัย และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังเป็นอาหารของมนุษย์ และการสร้างรายได้ให้แก่มนุษย์ เช่น การทำการค้าจากชิ้นส่วนต่างๆ ของสัตว์ป่า การจำหน่ายสัตว์ป่า และการเปิดให้บริการเข้าชมสวนสัตว์ การตัดไม้เพื่อนำไปสร้างที่อยู่อาศัย เป็นต้น ผลจากการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากป่าอย่างต่อเนื่องในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยสูญเสีย พื้นที่ป่าไปแล้วประมาณ 67 ล้านไร่ หรือเฉลี่ยประมาณ 1.6 ล้านไร่ต่อปี กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าอยู่ถึงร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 171 ล้านไร่ และลดลงมาโดยตลอดจนในปี พ.ศ. 2532 ประเทศไทยเหลือพื้นที่ป่าเพียงร้อยละ 27.95 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 90

ล้านไร่ รัฐบาลในอดีตได้พยายามจะรักษาพื้นที่ป่าโดยประกาศยกเลิกสัมปทานการทำไม้ในป่าบกทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2532 แต่หลังจากยกเลิกสัมปทานป่าไม้ สถานการณ์ดีขึ้นในระยะแรกเท่านั้น ต่อมาการทำลายก็ยังเกิดขึ้นไม่แตกต่างจากสถานการณ์ก่อนยกเลิกสัมปทานป่าไม้เท่าใดนัก โดยพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกก่อนการยกเลิกสัมปทาน (ปี พ.ศ. 2525-2532) เฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 1.2 ล้านไร่ และพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกหลังการยกเลิกสัมปทาน (ปี พ.ศ. 2532-2541) เฉลี่ย 1.1 ล้านไร่ต่อปี

สาเหตุสำคัญของการลดลงของพื้นที่ป่าเกิดจากจำนวนประชากรในประเทศที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจทำให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าไม้มากขึ้น ทั้งในลักษณะของการเป็นที่อยู่อาศัย การตัดไม้เพื่อการค้า การใช้และการเผาพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร การเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักผ่อน สถานที่ตากอากาศ สนามกอล์ฟ เป็นต้น รวมถึงการกว้านซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ได้แก่ การสร้างเขื่อน การตัดถนน และการเดินสายไฟแรงสูงก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการทำลายพื้นที่ป่าเป็นบริเวณกว้าง และเมื่อป่าไม้ถูกทำลายลงไปมากๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ เมื่อป่าไม้ถูกทำลายจะส่งผลไปถึงดินและแหล่งน้ำด้วย เพราะเมื่อเผาหรือถางป่าไปแล้ว พื้นดินจะโล่งขาดพืชปกคลุม เมื่อฝนตกลงมาก็จะชะล้างหน้าดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินไป นอกจากนี้เมื่อขาดต้นไม้คอยดูดซับน้ำไว้ น้ำก็จะไหลบ่าท่วมบ้านเรือน และที่ลุ่มในฤดูน้ำหลากพอลอดูแล้งก็ไม่มีน้ำซึมใต้ดินไว้หล่อเลี้ยงต้นน้ำลำธารทำให้แม่น้ำมีน้ำน้อย ส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนน้ำในการการผลิตประปาทำให้ทำนาไม่ได้ผล ขาดน้ำมาผลิตกระแสไฟฟ้า

สมศักดิ์ โชกุนกุล (2531) กล่าวว่า การกระทำของมนุษย์มีผลในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และในทำนองเดียวกันสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ก็จะมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของมนุษย์ การทำลายสภาวะสิ่งแวดล้อมนอกจากเกิดขึ้นตามธรรมชาติแล้ว ส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ชั่วคราวหรือถาวร ในทางเสื่อมหรือทางส่งเสริม การกระทำของมนุษย์จะมีขอบข่ายตั้งแต่ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจนแก้ไขไม่ได้ จนกระทั่งปรับปรุงให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นเพื่อรักษาคุณภาพทางธรรมชาติให้ยั่งยืน และอำนาจ เจริญศิลป์ (อ้างในวัฒนา จันทรเสน, 2539) กล่าวว่า มนุษย์เป็นตัวละครสำคัญในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การกระทำต่างๆ ของมนุษย์ทั้งโดยตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ล้วนเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอยู่ทุกวันและนับวันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติจะสูงขึ้น รวดเร็วขึ้น เพราะมนุษย์ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาข้อปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวและสรุปว่า มนุษย์เป็นตัวละครสำคัญที่สุดในการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวเร่ง ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหาลingkunganที่ตรงจุดที่สุด คือ การแก้ไขที่พฤติกรรมของคนอันเป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจจะได้ผลดีกว่าการใช้เทคโนโลยีตามแก้ปัญหที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังเกิดขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด เนื่องจากความละโมภและมั่งง่ายของมนุษย์ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2530)

แนวทางแก้ไขปัญหาลingkunganในปัจจุบัน จึงให้ความสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมและปลูกจิตสำนึกของประชากรโลกให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเหมาะสม มนุษย์จะต้องให้บริการแก่โลกธรรมชาติ โดยต้องร่วมกันในการรักษา อนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และซ่อมแซมโลก ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสิ่งต่างๆ ที่สนับสนุนการดำรงชีวิตของมนุษย์และการเยียวยาปัญหาลingkunganนั้นประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจเรื่องของระบบนิเวศน์ถึงระดับ “จริยธรรมทางนิเวศน์” (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2536) กล่าวคือ วิธีที่จะแก้ปัญหาลingkunganได้อย่างถาวร จะต้องเกิดจากการสร้างจริยธรรมทางสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเพื่อยกมาตรฐานชีวิตของบุคคลและของสังคมส่วนรวม (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2535)

การจะสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้นั้น ต้องมีการพัฒนาทัศนคติของคนในชุมชนให้มีความรู้สึกที่ดีต่อทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับการมีความรู้ที่ถูกต้องต่อทรัพยากรป่าไม้ เช่น คนในชุมชนมีการดูแลรักษา ปกป้องป่าของชุมชนให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป โดยไม่ให้บุคคลภายนอกหรือคนในชุมชนเข้าไปทำลายป่า หรือมีการประชุมหารือข้อตกลงระหว่างคนในชุมชนเอง เป็นต้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมความรู้และทัศนคติของคนในชุมชนให้มีเพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกวิธี ชุมชนชาวม้งเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง มีการศึกษาค่ำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเข้าไม่ถึง พฤติกรรมโดยทั่วไปจึงมีการปลูกฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอยแบบโยกย้ายถิ่นฐาน มีการเผาและถางป่าเป็นบริเวณกว้าง และเมื่อดินเสื่อมสภาพลงก็จะอพยพไปหาแหล่งที่ทำกินใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นจึงถูกมองว่าเป็นชุมชนที่มีการทำลายป่า ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด (Kunstadter et al, 1978 อ้างในนันทัทธยลังกาพิศาลพงษ์, 2551) ปัจจุบันวิถีการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวม้งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีระบบการเกษตรที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจโดยมีการติดต่อกับระบบตลาดภายนอก การชักนำเทคโนโลยีจากภายนอกเริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้น และมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ด้วยอัตราการเจริญเติบโตที่สูง จึงส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ในการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ลิ้นจี่ เพื่อ

ตอบสนองต่อตลาดภายนอก ทำให้เกิดการแข่งขัน และต้องการพื้นที่ทำการผลิตเพื่อการเกษตร อาจมีผลทำให้อัตราการทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น แต่การอนุรักษ์พื้นที่ป่าก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการครองชีพ และการบริการภายในชุมชน (Rerkasem, 1994) บ้านขุนช่างเคี่ยนเป็นหมู่บ้านชาวม้งบนพื้นที่สูงตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลช่างเคี่ยน อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งหมดจำนวน 114 ครัวเรือน 742 คน (ชายจำนวน 402 คน หญิงจำนวน 340 คน) สภาพพื้นที่หมู่บ้านอยู่บนพื้นที่สูงในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A ล้อมรอบด้วยพื้นที่ป่าอันอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและที่สำคัญอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ระยะทางห่างจากตัวเมืองประมาณ 20 กิโลเมตร จึงไม่พื้นที่จะได้รับผลกระทบจากภายนอกชุมชน ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศเข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ทั้งทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ แต่ด้วยข้อจำกัดที่บ้านขุนช่างเคี่ยนตั้งอยู่ใจกลางในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ทำให้การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคของหมู่บ้านยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากมีข้อจำกัดในหลักเกณฑ์กฎหมายของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย แต่ผลกระทบของการพัฒนาประเทศก็ทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของชาวม้งปรับเปลี่ยนไป เช่น หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น การทำสวนลิ้นจี่ การปลูกกะหล่ำปี เพื่อจำหน่ายซึ่งผลพวงที่ตามมาหลักไม่พ้นปัญหาในเรื่องความต้องการในพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ความต้องการสิ่งสาธารณูปโภคจากภายนอกเข้ามายังชุมชน และการอยู่ร่วมกับป่าก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงว่า ภูมิหลัง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านขุนช่างเคี่ยนเป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านขุนช่างเคี่ยนแตกต่างกัน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาวางแผนในการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้น และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกับป่านำไปเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าเพื่อการรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.2.1 ศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านบ้านขุนช่างเคี่ยน

1.2.2 ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.2.4 ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.2.5 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านขุนช่างเคี่ยน

1.3. สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านบ้านขุนช่างเคี่ยนอยู่ในระดับต่ำ

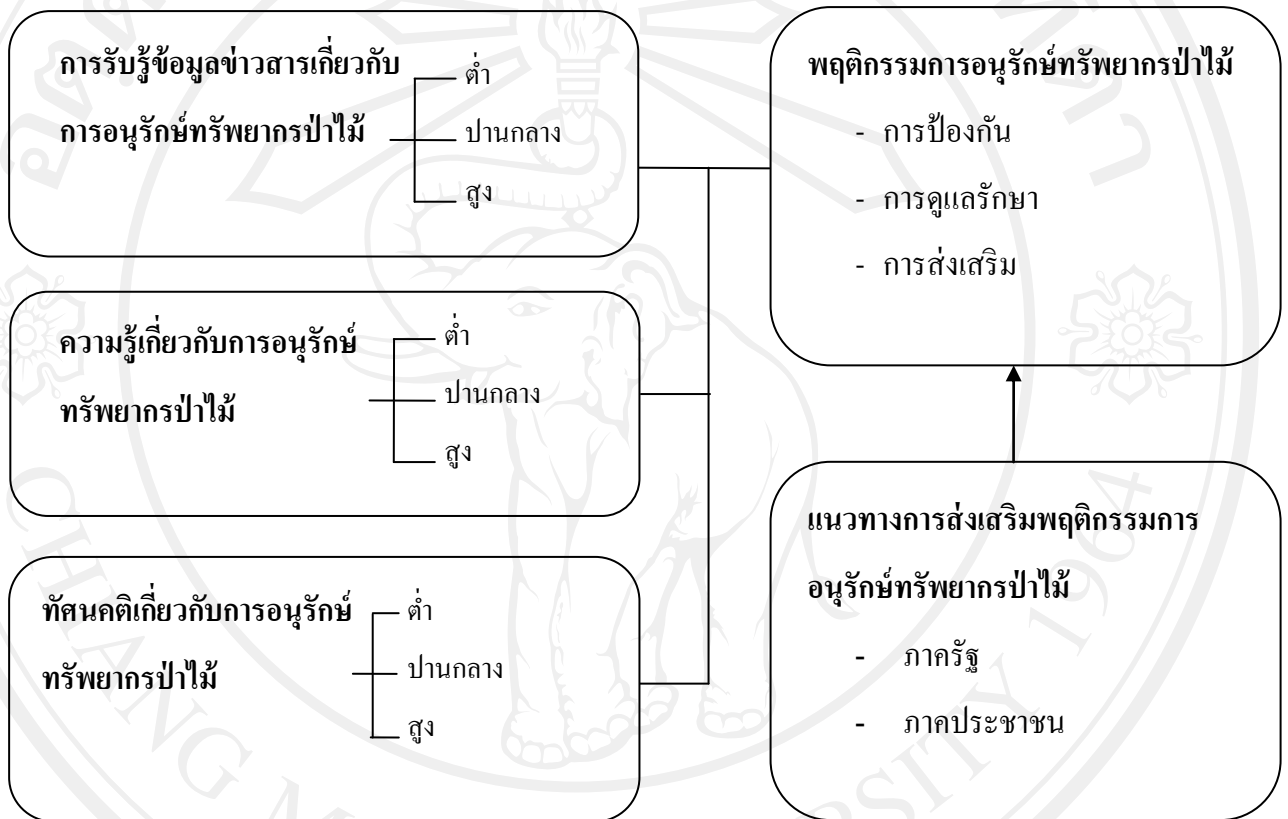
1.3.2 ชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.3.3 ชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.3.4 ชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านชุมชนข้างเคียง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยนำมาพัฒนาได้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การรับรู้ด้านข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากสื่อมวลชนและผู้สื่อสารต่างๆ

1.1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร โปสเตอร์ เอกสาร แผ่นพับ หอกระจายข่าว

1.2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้สื่อสาร หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากผู้สื่อสารต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน

2) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง วิธีการ หลักการ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านในช่วงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการป้องกัน ดูแลรักษา และการส่งเสริม

3) ทักษะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ความรู้สึกลงในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการป้องกัน ดูแลรักษา และการส่งเสริม

4) พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ความดีในการประพฤติปฏิบัติในการรู้จักใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้มีประสิทธิผลสูงสุด ทั้งในด้านการป้องกัน การดูแลรักษา และการส่งเสริมทรัพยากรป่าไม้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไปของบ้านชุมชนช่วง

4.1) การป้องกัน หมายถึง วิธีการใดๆ ที่จัดเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อทรัพยากรป่าไม้อื่นๆ เช่น การตั้งกฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบชุมชน

4.2) การดูแลรักษา หมายถึง การปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่ลดลงหรือเสื่อมโทรมด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสนับสนุนกิจกรรมใดๆ ที่ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้มีคุณภาพหรือเพิ่มจำนวนมากขึ้น

4.3) การส่งเสริม หมายถึง การทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่ก่อให้เกิดการเสื่อมเสีย ลดลง หรือสูญสิ้นของทรัพยากรป่าไม้

5) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง วิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมของชาวบ้านชุมชนช่วงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.6 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาวบ้านขุนช่างเคี่ยน ตำบลช่างเคี่ยน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังต่อไปนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในประเด็นที่จะทำการศึกษารอบคลุมเนื้อหาแยกดังนี้

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษารุ่นนี้ มีดังนี้

1.1) ศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนบ้านขุนช่างเคี่ยน

1.2) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.3) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

1.4) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างชาวบ้านขุนช่างเคี่ยนที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านขุนช่างเคี่ยน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริม แก่ไขคนในชุมชนเกิดพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกหมู่บ้านบ้านขุนช่างเคี่ยน หมู่ที่ 4 ตำบลช่างเคี่ยน อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ศึกษา

1.6.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) ประชากรที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าม้งบ้านขุนช่างเคี่ยน หมู่ 4 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 114 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 742 คน แยกเป็นชาย จำนวน 402 คน หญิง จำนวน 340 คน

2) ส่วนราชการในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านขุนช่างเคี่ยน ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่